

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta . . . 5.—
četrt leta . . . 2.50
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Točasno upravništvo „U. T.“ je svoječasno objavilo, da ni odgovorno za hibe, ki bi se vrinile v razposlanih izkazih o zaostali naročnini in prosilo, naj bi se morebitne nepravilnosti prijavile, da se popravijo. Prejelo je sicer že par gorkih, pa nič ne de! „Knjiga naročnikov“ se mora urediti, zato so nam ljuba vsakršne „slike“ pojasnila, toda še ljubša — zamašila v podobi svetlih kronik za prazna okenca v knjigi naročnikov. Cenjeni zaostali naročniki naj torej vsakega prvega dne v mesecu ne bodo faraonsko zakrknjenih sre, marveč naj par „izraelcem“ dajo prostost za izlet v belo Ljubljano.

Pojasnila, na katera se ne odgovarja, so v redu.

Vse cenj. naročnike vljudno prosimo, da nam blagovole naznanjati izpremembo bivališča, da nam pošta ne bo vračala lista, ker se ga ne more dostaviti. Upravništvo.

Se enkrat vprašalne pole.

Dasi so vprašalne pole komiteja za reformo ljudske šole že urejene, vendar se še enkrat obračamo do vseh onih tovarišic in tovarišev, ki nam vprašalnih pol še niso vrnilli. Hočemo, da bode statistika o stanju našega ljudskega šolstva kolikor mogoče najpopolnejša, zato se nam naj dološljejo še zaostale pole do 30. t. m., da jih naknadno statistično izpopolnimo in uredimo. Prosimo!

Odsek za reformo ljudske šole.

Ščuvanje zoper učiteljstvo s prižnic.

Nedeljo in vsak božji dan se vrše taki pojavi pri nas. Zadnjič smo poročali o enem takem slučaju in zopet čitamo v čeških listih to-le: Impertinenca duhovnika napram učiteljem. V avgustu so bili učitelji-rezervisti poklicani na orožne vaje. V Litomericah so tvorili — kakor je običajno — svojo učiteljsko stotnijo. Dne 7. avgusta so bili komandirani k maši. Preden so odkorakali k maši, so se morali zbrati na dvorišču, kjer jih je častnik poučil, kako se naj vedejo v cerkvi. V cerkvi je imel propoved župnik Schmid. V tej svoji pridigi je župnik neusmiljeno udrihal po učiteljstvu. Rekel je med drugim, da so učitelji vsedruge kakor vzgojevalci mladine in osrečevalci ljudstva. Oniso navadni zavodniki ljudstva, škodljivci, ki so krivi tudi vseh odurnih narodnostnih bojev, ki divjajo sedaj v državi in jo razjedajo.

Učitelji so seveda morali mirno poslušati v cerkvi vse žalitve klerikalnega fanatika, ko

so pa prišli v vojašnico, so se proti župniku takoj pritožili. Toda ta njihova pritožba ni imela nobenega uspeha. Sedaj, ko so učitelje spustili z orožnih vaj domov, so stvar spravili v javnost, da jim javnost preskrbi zadoščenje za krute žalitve.

Ta izjava duhovnika se nič ne razlikuje od izjave goriškega nadškofa v znanem pismu. Hujskanja se ponavljajo v vedno drznejši obliki in pri tem trpi učiteljstvo in šola. Da je to resnica, smo videli na vprašalnih polah, ki smo jih pregledali in smo med ovirami sporazumljenja med šolo in domom in med vzroki, po katerih trpi pouk in šola, dobili izmed 1020 pol 953, pri katerih je navedeno kot ovira: hujskanje in zbujanje mrznje do šole med ljudstvom od strani duhovščine.

Nasilje na učiteljstvo in šolo je postalo že toliko, da bo treba zbrati tozadevni statistični material, ga izročiti kakemu državnemu poslancu, da se po parlamentu nadene tem škodljivcem šole in pouka — prisilni jopić.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le žabi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani, registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca avgusta K 229.009.10.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. 2.—1/2. 3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

„Slovenec“ — laže!

Zoper „Slovenčeve“ — nezrele dopise je odločno nastopila klerikalna „Gorica“ [v znani aferi Bajt in aferi Štreklj. „Gorica“ pravi, da je pisanje „Novega Časa“ proti naprednemu učiteljstvu gnusno in podlo. Prav ostro kritikuje neosnovane napade na napredno učiteljstvo. Na te odkrite besede je prav temeljito pokaral svojega kolego, klerikalno „Gorico“ „Slovenec“, ki pravi, da je vendar upal, da bodo vsi klerikalni listi solidarno nastopili zoper skupnega sovražnika. Na to odgovarja zopet „Gorica“, da naj „Slovenec“ ne sprejema tako nezrelih dopisov z Goriškega kakor je bil neosnovani napad na tov. Bajta in Štreklja, in da se ne spodobijo lagati in laž uporabljati kot sredstvo zoper svojega političkega nasprotnika. Zoper opravičilo „Slovenca“, da ni bil točno poučen o razmerah, pravi, da naj potem ne priobčuje takih stvari, o katerih ni poučen. Kar se pa tiče denunciacije pri tem in apela na kler. zastopnike, pravi „Gorica“, da naj bo „Slovenec“ uverjen, da ti vestno vrše svojo dolžnost, toda ne krivično.

Teizjave „Gorice“ solahko tovarišema Bajtu in Štreklju v zadoščenje na podlo obrekovanje in blatenje klerikalnega časo-

pisja in podlo blatenje od strani goriškega nadškofa v znanem pismu, in so jasen dokaz, daje nadškof bil napačno informiran, ali pa je namenoma lagal in obrekoval. —

Obe zadevi je pojasnila prav temeljito „Soča“ in je že skrajni čas, da napredno časopisje še odločneje nastopa zoper to gonjo proti učiteljstvu, da s tem zdrami kompetentne faktorje in dati protestujejo uradno zoper to gonjo na višjem mestu. — Čudno pa je, da v istem listu „Gorica“ trdi, da mi nismo priobčili števila učiteljev, ki so se peljali s posebnim vlakom v Novo mesto. Mi smo že v prvem poročilu navedli povsod natančno število udeležencev in je poročilo „Gorice“ o tem — laž.

Na skupno delo!

(Konec.)

„Naloge slov. tehnika“, poročal abiturient L a p a j n e.

Globoko zamišljeno in zanimivo predavanje je očrtalo dosedanje stremenje slov. tehnikov, ki se zbirajo v svojih klubih v Pragi in na Dunaju ter v klubu slovanskih tehnikov v Curihi. Poročal je o strokovnem glasilu „Slovenski tehnik“, ki pa je prerano prenehal zaradi gmočnih zaprek, nastalih vsled brezbriznosti občinstva. Omenil je, da 75 odstotkov slovenskih dijakov, ki študirajo na tehniki, ne dovrši svojih študij. Podal je obrise slov. inženirske organizacije, ki naj se ustanovi v doglednem času, in očrtal naloge, ki jo čakajo. Omenil je tudi, da bi morali Slovenci v izražanju vseh svojih moči biti bolj samosvoji.

Na shodu so se sprejele resolucije, ki so važne tudi za slovensko učiteljstvo, posebno za naraščaj in učiteljski naraščaj. Resolucije slovejo:

Narodno radikalno dijaštvo, zbrano na shodu v Trstu:

1. Umeva narodnost pozitivno. Torišče socialne prakse je narod.

2. Je prepričano, da je za smiselno življenje potrebna le pravost, temelječa na poznatih vede.

3. Razumeva socialno vprašanje pravno. Zbuditi zavest in čut za socialno odgovornost med ljudstvom je njegovo glavno stremenje.

II. Dijakinje, zbrane na nar. rad. abit. sestanku v Trstu uvidevajo, da pride pri reševanju slov. ženskega vprašanja v prvi vrsti v poštev kulturna in socialna stran našega feminističnega gibanja.

2. Kot prvo sredstvo v dosego svojih stremljenj pa smatrajo izpopolnitev naših ženskih izobraževališč in razširjanje izobrazbe v vse ženske sloje.

3. Sposobnost reševanja vseh nalog domačega in javnega svojega delokroga pa se more doseči le potom koncentriranih moči.

4. Zaradi tega se uvideva potrebo izdajati ženski list in reformirati, oz. ustanoviti splošno vseslovensko žensko društvo v smislu naprednih, narodnih in demokratskih načel.

Shod III. poudarja, pomen slovenske inženirske organizacije, ki naj ne bo le interesna

temveč tudi znanstvena, in slovenski tehnik preiskuj naše pokrajine.

2. Vidi v oživitvi in sistematičnem delu tehničnih klubov prvo stopnjo k realizaciji inženirske organizacije in opozarja obenem tehnike, da stopajo tudi v druga akademična društva.

3. Da ne stopi slovenski realcec popolnoma neorientiran na visoko tehnično šolo, zahtevamo, naj se pri dijaških srednješolskih knjižnicah uvede poseben oddelek s poljudno in primerno tehniško literaturo.

IV. „Prosveta“ se preosnuj po zgledu „Gorotana“ v akademično-učiteljsko društvo.

2. Pri vseh naših knjižnicah naj se osnujejo društva, ozir. se knjižnice dajo v oskrbo narodnim društvom na meji.

3. Dijaštvo naj se zavzema pri svojem javnem delovanju za javnost, zlasti obsojamo vse koketiranje s kako „katoliško“ firmo v svrhu reklame.

4. Naj se naroči „Prosveti“, da poskrbi, da se vrše sistematična predavanja v okvirju že obstoječih društev „Sokol“, C. M. podružnic in da se osnujejo ljudske izobraževalni klubi v naših akad. društvih in da se posveča več pažnje slovenskim visokošolcem.

* * *

Posebe opozarjamo na II. del resolucij naš ženski naraščaj. Kakor smo čuli bodo za prvi moment dali za razvoj ženske organizacije na razpolago prostor v „Omladini“. Ta ženski vestnik si bodo urejevale ženske same. Provoziti močno kulturno gibanje ženstva je potreba, ki se posebno uvideva pri našem stanu. O razmerju učiteljstva do „Prosvete“ bomo še ob priliki izpregovorili.

Podržavljenje okrajnih šolskih nadzornikov.

Naučni minister grof Stürgkh namerava nastaviti okrajne šolske nadzornike kot državne uradnike. Vsem deželnim šolskim svetom so se doposlale okrožnice, v katerih se jih poziva, naj zbirajo akte in predlagajo ministrstvu, kako izvesti podržavljenje. Vsa izprememba se bo zvršila upravnim putem, ter bo prišel okrajni šolski nadzornik v IX. plačilni razred, nekateri tudi v VIII. Podržavljenje se ima izvršiti polagoma in korakoma. — Tozadevno resolucijo je sprejel tudi občni zbor Zveze slovenskega učiteljstva v Luhačovicah na Moravskem.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

„Jubilejska samopomoč“. Dne 21. julija 1910 je umrla v Mariboru članica Marija Rajšp. Dedičem sem izplačal določeno vsoto. Vsem članom sem razposlal položnice in prosim, da tiste izpolnjene oddajo pošti; pa tudi naj ne pozabijo na dolg, ki sem ga označil na posebnem listku. Predsednik.

Kranjsko.

Udom „Društva v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem“. Ker nekoliko društvnikov še sedaj ni